

Referat

Til stede

- > Troels Toft Nielsen (medl. af Roskilde Byråd for Soc.dem.)
- Lars Holst Kruse (medl. af Roskilde Byråd for Liberal Alliance)
- Mads Christian Præstegaard (medl. af Roskilde Byråd, løsg.)
- Kim Dahlstrøm (By, Kultur og Miljø - Roskilde Kommune)
- Julie Nyrop Albers (By, Kultur og Miljø – Roskilde Kommune)
- Pernille Fox (Plan og Udvikling - Roskilde Kommune)
- Piet Jansen (Veddelev Borger og Grundejer Forening)
- Per Juel Hansen (Veddelev Borger og Grundejer Forening)
- Jørn Borggren (Danmarks Naturfredningsforening - Roskilde)
- Knud Østberg (Danmarks Naturfredningsforening - Roskilde)
- Niels Henrik Hooge (NOAH Friends of the Earth Denmark)
- Hans Pedersen (Miljøorganisationen VedvarendeEnergi)
- Ulla Cathrine Brinch (GEUS)
- Pim de Jager (Bygningsstyrelsen)
- Ole Kastbjerg Nielsen (Dansk Dekommissionering)
- Mette Wenøe (Dansk Dekommissionering)
- Charlotte Hjorth (Dansk Dekommissionering)
- Martin Lykke Kristensen (Dansk Dekommissionering)
- Kristoffer Brix Bertelsen (Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab (MSSB))

19. december 2024

Sagsbehandler
Kristoffer Brix Bertelsen
Direkte tlf.
7231 8876
E-mail
kbbs@ufm.dk

Afbud

- > Lars-Christian Brask (medl. af Roskilde Byråd for Liberal Alliance)
- Nanna H. Wenzell (Danmarks Naturfredningsforening - Roskilde)
- Kurt Lauridsen (Veddelev Borger og Grundejer Forening)
- Helene Fredriksen (Danmarks Naturfredningsforening - Roskilde)
- Bodil Waagensen (Borgergruppen for en ansvarlig håndtering af det danske atomaffald)
- Claus Kjøller (GEUS)
- Henrik Roed (Beredskabsstyrelsen, Nukleart Beredskab)
- Marie L. Davidsdottir (Beredskabsstyrelsen, Nukleart Beredskab)
- David Garf Ulfbeck (Strålebeskyttelse i Sundhedsstyrelsen)
- Rikke Harlou (Strålebeskyttelse i Sundhedsstyrelsen)
- Bettina Mylin (Danmarks Tekniske Universitet)
- Bent Lorenzen (Aarhus Universitet)
- Pim de Jager (Bygningsstyrelsen)
- Casper Boe Jensen (Dansk Dekommissionering)

Sagsnr.
2024-71928

Akt-id.
749584

Referat fra møde i Kontaktforum Roskilde 9. december 2024

Mødet var indkaldt med følgende dagsorden:

1. Velkomst og information om ændringer som følge af ressortomlægning til MSSB
2. Status på NOL – opdatering v/ Dansk Dekommissionering (DD)
3. Status på B90 – opdatering v/ DD
4. Åben drøftelse af dialogen i Kontaktforum Roskilde: Ønsker til fremtidig kommunikation og mødeaktivitet?
5. Evt.

Ad 1. Velkomst og information om ændringer som følge af ressortomlægning til MSSB

Kristoffer Brix Bertelsen (KBBS) bød velkommen og beklagede den sene fremsendelse af dagsorden til mødet. Han orienterede kort om etableringen af det nye ministerium, herunder at der var blevet forelagt en orienteringssag om radioaktivt affald for ministeren i sidste uge.

Niels Henrik Hooge (NHH) anmodede om at drøftet sagen fra foråret 2024 om håndtering af radioaktivt affald fra test af nukleare anlæg. Sagen tog sit udspring i Folketingets behandling af beslutningsforslag B148 fra Liberal Alliance, herunder et notat om regulering af test af atomkraft, som klimaministeren havde ladet udarbejde til støtte for virksomheder inden for udviklingen af små modulære reaktoranlæg. Sagen blev sat på dagsordenen som nyt pkt. 3.

Kim Dahlstrøm oplyste, at der tidligere var kommenteret på NOAHs forslag, men at det rettelig burde drøftes i det nationale kontaktforum, da det ikke vedrører dekommissionering af Risøs anlæg, ligesom det bør være et producentansvar at håndtere og bortskaffe eventuelt affald, svarende til den tidligere udmelding fra ministeriets side vedrørende NORM-affald, som ej heller vedrører dekommissionering af anlægget på Risø.

Kim Dahlstrøm (KDA) foreslog, at pkt. 5 blev taget op igen på et senere møde med henvisning til, at der er ved at blive etableret en dialog med ministeren og Roskilde Kommunes borgmester om kommunikationen fremover i kontaktforum, hvorfor punktet ikke er egnet til drøftelse på denne dagsorden.

Ad 2. Status på NOL – opdatering v/ DD

DD præsenterede en revideret tidsplan for de centrale aktiviteter, der skal gennemføres inden prækvalifikation/udbud af NOL-anlægssentreprisen. Arbejdet med sikkerhedsvurdering og miljøkonsekvensrapport er kritiske veje, som skal være gennemført til et sådant stade, at DD vil kunne opnå godkendelse af byggeriet efter atomanlægsloven samt § 25-tilladelse efter miljøvurderingsloven. Efter tidsplanen er det hensigten at begynde udbudsprocessen i december 2025 og dernæst arbejde for at have en byggetilladelse på plads i juni 2026.

Pernille Fox (PFO) noterede, at der ikke var angivet en proceslinje for lokalplansagen. Charlotte Hjorth (CHHJ) svarede, at tidsplanen var et udsnit af den samlede tidsplan for NOL-projektet og kun skulle illustrere de kritiske veje, som projektet er mest afhængigt af for at opnå den ønskede fremdrift.

Piet Jansen (PJA) spurgte til længden af behandlingen af lokalplansagen, hvilket ikke fremgår af det fremlagte uddrag af tidsplanen. PFO svarede, at forvaltningen skønner, at sagen kan tage ca. et halvt år, eftersom der siden sommeren 2024 er blevet arbejdet med 2. kommenterede udkast, som senere bliver behandlet i den politiske proces.

PJA: Er der et lokalplanudkast, og hvornår kan Kontaktforum Roskilde få det at se? PFO oplyste, at lokalplanudkastet lige nu har status af internt arbejdsnotat, men forvaltningen vil overveje muligheden for at dele udkastet. Forvaltningen ta-

ger gerne imod spørgsmål til lokalplansagen. Hvilket PJA hermed gjorde. Roskilde kommune lovede at se på det og vende tilbage med et svar.

CHHJ oplyste, at Kontaktforum Roskilde efter mødet vil modtage en opdateret version af den komplette tidsplan med alle aktivitetsspor, inklusive lokalplansagen.

Ad 3. Drøftelse af håndtering af radioaktivt affald fra test af nukleare anlæg

KBBS indledte punktet med en redegørelse for tilblivelsen af *Notat om regulering af atomkraft*, som Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet havde udarbejdet i foråret 2024 med bistand fra de nukleare tilsynsmyndigheder, Uddannelses- og Forskningsministeriet og Dansk Dekommissionering. Notatet havde til formål at oplyse generelt om det eksisterende regelgrundlag for testvirksomhed ift. atomreaktorer, herunder forpligtelsen for operatøren til at overdrage radioaktivt affald til Dansk Dekommissionering. Forpligtelsen til overdragelse af radioaktivt affald er et generelt og længe etableret vilkår for al virksomhed, der resulterer i frembringelse af radioaktivt affald eller ikke-anvendt radioaktivt materiale. KBBS har noteret, at Roskilde Kommune ønsker sagen drøftet i det nationale kontaktforum.

Troels Toft Nielsen (TTN) fandt,

- At vi i kontaktudvalget ikke er blevet informeret om, at testreaktorer nu kan afhænde deres atomaffald på Risø, viser, at kontaktudvalget ikke orienteres tilstrækkeligt.
- At den valgte proces for etablering af et slutlager til atomaffald ikke stemmer overens med det løfte, vi modtog fra ministeren pr. brev, understreger yderligere, at der ikke er valgt en effektiv implementeringsproces. Selvom kontaktudvalget har ytret ønske om det flere gange.
- At kontaktudvalget ikke kan få af vide hvorfor denne proces slet ikke er blevet følger den tidsplan, som bliver fremlagt i kontaktudvalget, bekræfter desuden, at kontaktudvalget ikke orienteres tilstrækkeligt.

PJA foreslog, at man anmodede f.eks. DD, som han tænkte var dem, der måske vidste mest om reaktorteknologi, om at udarbejde et teknologisk notat om sagen og de testaktiviteter, som aktuelt finder sted på dansk grund. Han ønsker mere viden og dokumentation for sikkerheden af aktiviteterne forud for et møde om sagen i det nationale kontaktforum.

NHH oplyste, at NOAH havde søgt aktindsigt i bl.a. sikkerhedsvurderinger og tilladelser fra de nukleare tilsynsmyndigheder til Seaborg og Copenhagen Atomics. Aktindsigten var blevet afslået med henvisning til risikoen for at skade virksomhedernes konkurrencemæssige situation. Afgørelsen er påklaget til Indenrigs- og Sundhedsministeriet med det formål at få ekstraheret oplysninger om sikkerhedsforhold. NHH oplyste, at Seaborg har henlagt aktiviteter til DTU's center for Nuclear Energy Technology, og at der ikke befinder sig radioaktivt materiale på de to virksomheders anlæg i Danmark.

Ole Kastbjerg Nielsen (OKN) henviste til hjemmesider for hhv. Seaborg og Copenhagen Atomics, som er de to danske virksomheder, der har givet anledning til den politiske diskussion om regulering af testanlæg. OKN oplyste, at DD på grundlag af de aktuelle aktiviteter på Seaborg og Copenhagen Atomics formoder, at der i givet fald kan blive tale om affald i meget små mængder.

CHHJ bekræftede, at eventuelle affaldsmængder fra testaktivitet på hhv. Seaborg og Copenhagen Atomics vil være begrænsede og tilføjede, at hverken Seaborg eller Copenhagen Atomics har bedt DD om at anvise en affaldsvej. CHHJ vurderer, at enten er de to virksomheder ikke så langt i deres etablering af testmiljøer, eller også er de ved at finde alternative løsninger, jf. at Copenhagen Atomics i sommer annoncerede et samarbejde med Paul Scherrer Institut i Schweiz om en 1MWh testreaktor, samt at Seaborg undersøger muligheder for udviklingssamarbejde med lande i SØ-Asien.

KDA konstaterede, at man ikke i al fremtid kender de mulige mængder, der eventuelt skal deponeres fra anlæggene.

Ad 4. Status på B90 – opdatering v/ DD

OKN præsenterede status for øvrige B90-aktiviteter:

- Der er behov for mere arbejde med karakterisering af affald for at opnå et detaljeret kendskab til dets sammensætning med det formål at stille præcise krav til affaldsbehandlingen frem mod slutdeponering.
- Dokumentation af affaldet i en opgraderet affaldsdatabase er ligeledes under forberedelse.
- DD er i dialog med GEUS om det tekniske input til nye studier af de geologiske forhold for et mellemdybt depot i ca. 30-200 meters dybde.
- DD vil udvikle et Requirements Management System, som er en oversigt over krav/kriterier for de forskellige trin af deponeringsprocessen.
- DD deltager i en række aktiviteter i regi af EURATOM-forskningsprogrammet EURAD-2, hvor tværnational viden-/kompetence opbygning og opretholdelse samt konkrete fælles løsninger på affaldshåndtering er blevet prioriteret.
- Multilateral forskning/udredning af mulighederne for borehuls-depotløsninger, som p.t. er på et tidligt stade, men som flere lande med små affaldsbeholdninger er begyndt at interessere sig for.

KDA ønskede at få uddybet, hvorfor GEUS og DD tager fat på nye studier af mellemdyb deponering. OKN svarede, at det var en konsekvens af DD's arbejde med slutdepotkonceptet, hvor anbefalingen nu er at etablere et mellemdybt depot for det mindre radioaktive affald i 30-200 meters dybde og et dybt borehul i ca. 500 meters dybde til det særlige/langlivede affald. Derfor er der behov for, at GEUS foretager et nyt studie af geologien i 30-200 meters dybde, da der som følge af bl.a. grundvandsovervågning er kommet mange nye data til siden forstudierne i 2008-2011.

KDA bad om status for dialogprocessen for slutdepot. KBBS oplyste, at sagen havde ligget stille siden ressortoverdragelsen i august, men at den nye minister havde modtaget orientering om sagsområdet i sidste uge. Dialogprocessen vil blive diskuteret i det nye ministerium og koordineret med de nye studier, som GEUS skal udføre i forhold til det slutdepotkoncept, som DD har anbefalet. Frivillighedsaspektet er fortsat centralt i overvejelserne, og opgaven er fortsat at finde et match mellem geologi, depotkonceptets teknologi og lokale socio-økonomiske ønsker og hensyn, som kan imødekomme det overordnede krav om sikkerhed for mennesker og miljø.

KDA spurgte til de reelle muligheder for internationalt samarbejde om affaldshåndtering, da national lovgivning ofte lagde hindringer i vejen. Det er et fint initiativ, at se på fælles deponeringsløsninger for små lande med små affaldsmængder, men det hjælper ikke meget, hvis lovgivninger ikke muliggør eksport. OKN svarede, at DD oplever, at der er bevægelse nu i retning af større interesse for at optimere udnyttelsen af teknologi og ressourcer, især blandt EU-medlemsstater med små, men komplekse, beholdninger af radioaktivt affald.

KDA spurgte til oversigten over fremdriften af projektet med farvemarkeringer af om projektet hhv. er forud, følger eller bagud i forhold til projektet tidsplan, idet det var en aftale fra de tidligere møder, at der fast skulle være en status.

PJA spurgte med henvisning til det fremlagte EURAD-2 projekt til den nye borehulsteknologis muligheder, herunder hvilke dybder der er tale om, samt at det tilsyneladende ikke ville være muligt at hente det deponerede affald op igen. OKN nævnte, at borehuller typisk findes i et interval fra ca. 500 meter til flere kilometers dybde. Ved et depotkoncept som det DD anbefaler, opnår man en mulighed for at kunne udtage affald fra det mellemdybde depot, når radioaktiviteten er henfaldet tilstrækkeligt. Herefter kan affaldet blive håndteret som konventionelt affald. Det særlige affald kan med fordel deponeres i et dybt borehul, da det udgør en begrænset del af den samlede affaldsvolumen, men indeholder ca. halvdelen af den samlede radioaktivitet i den danske affaldsbeholdning og dertil er langlivet.

Ad 5. Åben drøftelse af dialogen i Kontaktforum Roskilde: Ønsker til fremtidig kommunikation og mødeaktivitet?

KBBS indbød til kommentarer.

NHH gav på NOAH's vegne udtryk for et ønske om at bevare en mødefrekvens som nu, men gerne med mulighed for at kombinere møder med både nationalt og lokalt/Roskilde Kommune kontaktforum. PJA støttede denne tilgang og foreslog, at de fysiske møder blev fastholdt, f.eks. ved at afvikle mindst to fysiske møder om året.

KDA gav udtryk for, at tidspunktet for drøftelsen var lidt malplaceret, men at Roskilde Kommune ønsker mere kvalitet i dialogen og fremdriften, herunder mere fokus på slutdepot-sporet/dialogprocessen på det operationelle plan og mere inddragende kommunikation på forkant. Kommunikationen af bl.a. GEUS' 2022-studier og notatet fra Folketingets behandling af beslutningsforslag B148 har ikke været tilfredsstillende.

Ad 6. Evt.

- Kontaktforum Roskilde vil modtage ppt-præsentationen fra dagens møde + detaljerede tidsplaner for NOL- og B90-aktiviteterne sammen med referatudkastet fra dette møde.
- Forslag til mødeplan for 2025 vil blive udsendt efter koordinering med Roskilde Byråds mødeplanlægning.
- PJA opfordrede primært DD og ministeriet samt andre til at gøre mere for at opfylde de politiske ønsker, som ligger i B90 om information om processen med det nukleare affald.